

El 2012 ha estat per al Col·legi de Metges de Barcelona l'“Any Dr. Antoni Pujadas i Mayans”. Les raons d'aquesta elecció han estat diverses: el doctor Pujadas és el fundador del primer gran hospital psiquiàtric del país a Sant Boi de Llobregat, el més important i modern de l'Estat espanyol del seu temps; és el primer psiquiatre que aplica, seguint les recomanacions d'alguns alienistes anglesos, les mesures no constrictives en el tractament dels malalts mentals; és el fundador de la primera revista psiquiàtrica que es va publicar a Espanya: *La razón de la sinrazón*; és un metge emprenedor, plètòric d'idees per oferir serveis sanitaris a la població, des de tractaments terminals fins a nosocomials; és precursor de les polítiques de convenis sanitaris entre l'Administració i la iniciativa privada —a canvi del pagament d'una quantitat de diners, Pujadas ofereix el Manicomi de Sant Boi per atendre malalts psiquiàtrics pobres a la Diputació de Barcelona i soldats amb problemes mentals a l'exèrcit espanyol— i és el creador d'un sistema d'assegurança privada d'assistència sanitària i hospitalització, que bé es podria considerar un precedent de les mütues modernes.

La vida de Pujadas és plena d'aventures, d'èxits i de fracassos, però la seva contribució al desenvolupament de la psiquiatria catalana és notable i no prou ben reconeguda. Malgrat l'existència d'una interessant biografia de Pujadas, escrita pel doctor Josep Lluís Ausín, el personatge és poc conegut fora dels cercles interessats per la història de la psiquiatria, com ara el doctor F.X. Buqueras, que ha fet interessants comunicacions sobre diferents aspectes de la vida d'Antoni Pujadas. Per això la Junta de Govern del Col·legi ha volgut fer palesa la importància del doctor Pujadas com a pioner de la psiquiatria catalana, una fita que sembla aconseguida amb les conferències sobre la vida de Pujadas que s'han fet a diversos fòrums, com la sala d'actes del mateix Col·legi de Metges de Barcelona i l'Acadèmia de Ciències Mèdiques en un acte de la Societat Catalana de Psiquiatria. També, coincidint amb els actes de la Festa Major d'Igualada, a la sala consistorial de l'Ajuntament de la capital de l'Anoia, on Pujadas va néixer l'any 1812 i, finalment, al mateix Manicomi de Sant Boi en un acte impulsat pel comissionat de l'“Any Dr. Antoni Pujadas”, Josep Ramos, i per l'Orde Hospitalari de Sant Joan de Déu, actualment propietari d'aquest nosocomi.

Exposició sobre la psiquiatria a Catalunya
El paper pioner d'Antoni Pujadas en la psiquiatria espanyola ha justificat l'organitza-

L'Any del Dr. Antoni Pujadas i Mayans, pioner de la psiquiatria catalana

MIQUEL BRUGUERA,
director de la Unitat d'Estudis Acadèmics del COMB

> El doctor Pujadas i Mayans va ser un metge emprenedor, plètòric d'idees per oferir serveis sanitaris a la població, precursor de les polítiques de convenis sanitaris entre l'Administració i la iniciativa privada, i creador d'un sistema d'assegurança privada d'assistència sanitària i hospitalització, que bé es podria considerar un precedent de les mütues modernes

ció de l'exposició *Història de la Psiquiatria a Catalunya*, que s'ha materialitzat, com les anteriors, a l'espai d'exposicions Agustí Pedro i Pons del Col·legi de Metges de Barcelona. Aquesta mostra ha estat visitada per molta gent i es preveu que, un cop finalitzada, es pugui traslladar a d'altres fòrums.

En primer lloc, l'exposició passa revista des dels inicis a la psiquiatria a Catalunya, posant l'accent en com eren les grans institucions nosocomials d'aquell moment i els homes que les van fundar: el Manicomi de Sant Boi amb el doctor Pujadas; el Frenopàtic de la Santa Creu, impulsat pel doctor Pi Molist; el Manicomi de Nova Betlem, creat i dirigit pel professor Joan Giné i Paragàs, i el Frenopàtic de les Corts de Barcelona, dirigit pels doctors Dolsa, pare i fill. També la Torre Lluanítica de Lloret de Mar del doctor Campderà, el primer centre per a orats que es va crear a Catalunya i que s'ha mantingut actiu fins no fa gaires anys.

En un segon bloc, s'exposen els recursos terapèutics de què disposava la psiquiatria de finals del segle XIX i començaments del XX, especialment, els ambients distesos, els mètodes de contenció, els tractaments d'hidroteràpia i fototeràpia, la teràpia ocupacional i l'electroteràpia, la cirurgia, la farmàcia i la psicoanàlisi.

Finalment es parla de les institucions de creació més recent, com el Frenopàtic de Reus, conegut com l'Institut Pere Mata, el Psiquiàtric de Salt o la Clínica Mental de Santa Coloma de Gramenet. També es mostra com era l'assistència psiquiàtrica a la ciutat de Barcelona.

L'exposició ha permès ressaltar el gran nombre d'excel·lents psiquiatres d'aquesta època que ha tingut Catalunya, tal i com hem il·lustrat en aquesta mostra, entre els quals, als noms ja esmentats, podem afegir el del doctor Artur Galceran, fundador de la Societat Catalana de Psiquiatria i Neurologia, i molts d'altres, com els psiquiatres Antonio Rodríguez Morini i Belarmino Rodríguez Arias, pare i fill, Artur Galceran, Joaquim Alier, Domènec Martí Julià, Francesc Xercavins i, no cal dir-ho, Emili Mira. ■

1. Acte institucional de presentació de l'“Any Dr. Antoni Pujadas i Mayans”, 21 de juny de 2012. 2. Inauguració de l'exposició *La Història de la Psiquiatria a Catalunya*, 21 de juny de 2012. 3. Panell d'inici de l'exposició *La Història de la Psiquiatria a Catalunya*.